

COĞRAFYA TEZSİZ YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ VE MATERYAL GELİŞTİRME DERSİNDEKİ BAZI TEKNOLOJİLERE VE ETKİNLİKLERE BAKIŞI

Yrd. Doç. Dr. Mustafa GİRGIN*
Yrd. Doç. Dr. Mete ALIM*
Arş.Görv. Bayram ÇETİN*

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersi ve bu derste kullanılan bazı teknolojiler ile öğretim etkinlikleri hakkındaki görüşlerini ortaya koymaktır. Veri toplama aracı olarak, 27 sorudan oluşan bir anketin kullanıldığı araştırmanın evrenini, Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı tezsiz yüksek lisans programına kayıtlı 127 öğrenci oluştururken, random yolla seçilen 89 öğrenci örnekleme katılmıştır. Elde edilen veriler SPSS’te çeşitli istatistik teknikleri kullanılarak analizi edilmiştir. Öğretmen adaylarının görüşlerinin, cinsiyete, dersi alma durumuna ve geldikleri kaynaklara bağlı olarak farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Materyal geliştirme, etkinlik, öğretim teknolojileri.

* Muğla Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Muğla.

* Atatürk Üniversitesi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi, Erzurum.

ABSTRACT

The object of this study is to expose the students opinions, who are attending Ataturk university Kazım Karabekir education faculty the main branch of geography education MA (Master of arts) without a thesis program, about the lesson Teaching Technologies and Developing Materials and Teaching activities. In this study the questionnaire which is consists of 27 questions was used for getting information from the 127 students attending the main branch of geography education MA without a thesis program. Only 89 students out of them, were chosen randomly to participate in the research. The received data was sent to SPSS and analyzed using various statistic techniques. It was observed that the opinions of the student teacher vary considerably according to their gender, position of having lessons and their origin.

Key Words: *Developing material, activity, teaching technologies.*

COĞRAFYA TEZSİZ YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ VE MATERYAL GELİŞTİRME DERSİNDEKİ BAZI TEKNOLOJİLERE VE ETKİNLİKLERE BAKIŞI

MA Without Thesis Students Opinions Towards Some Technologies and activities in Teaching Technologies and Developing Materials Courses.

GİRİŞ

Bilgi toplumuna geçiş sürecinin yaşandığı günümüzde, eğitim tüm alanlardaki ilerlemeler için itici güç olarak görülmektedir. Bilgiye ulaşmak şimdi her zamankinden daha karmaşık, ancak daha kolaydır. Bilindiği gibi, bilgiye ulaşmada yaygın olarak kullanılan ve teknolojinin eseri olan kaynaklara, son yıllarda internet de eklenmiştir. Bu gelişmeler, eğitim ortamında istendik davranışı öğrenciye kazandırmak için gerekli araç-gereçlerin tümü ve bunların eğitim ortamında kullanımı olarak ele alınan (Sönmez, 2001:154) eğitim teknolojilerinin eseridir. Öğretim teknolojileri ise, öğrenme öğretme ortamının en etkin şekilde düzenlenmesi için gösterilen sistematik ve planlı etkinlikler bütünü olarak tanımlanabilir (Şahin-Yıldırım, 1999:4). Bu bağlamda Yüksek Öğretim Kurulu tarafından belirlenen ve öğretmen yetiştirme programlarında uygulanan öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersi “çeşitli öğretim teknolojilerinin özellikleri, öğretim sürecindeki yeri ve kullanımı, öğretim teknolojileri yoluyla öğretim materyallerinin (çalışma yaprakları, saydamlar, slaytlar, video, bilgisayar temelli ders materyalleri) geliştirilmesi ve çeşitli nitelikteki materyallerin değerlendirilmesi” şeklinde tanımlanmıştır. Bu çalışmada ulaşılan sonuçların, öğretmenlere uygulanacak başka anketlerle genişletilmesinin, bu dersi hizmet öncesinde alamayan öğretmenlerin de konuyla ilgili sorunlarını çözebileceğini umuyoruz. Ayrıca, programda coğrafya kökenli öğretim elemanları tarafından yürütülen dersin, sistematik ve kategorik yapısına destek olmak da amaçlanmıştır.

AMAÇ

Çalışmanın amacı, Atatürk Üniversitesi'nde tezsiz yüksek lisans yapan coğrafya öğretmeni adaylarının öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersi ve bu derste kullanılan bazı teknolojiler ile öğretim etkinlikleri hakkındaki görüşlerini belirlemektir. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır. Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin;

1. Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersinde yapılan etkinliklere bakışları nasıldır?
2. Cinsiyetlerine göre görüşleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Geldikleri kaynağa göre (coğrafya bölümü-coğrafya eğitimi) görüşleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersini alma durumlarına göre görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

VARSAYIMLAR

1. Veri toplama aracı olan anketteki soruların öğrencilerin konu hakkındaki görüşlerini ortaya koyabilecek nitelikte olduğu,
2. Örnekleme katılan öğrencilerin sorulara samimi cevaplar verdikleri, varsayılmıştır.

SINIRLILIKLAR

1. 2002-2003 öğretim yılında Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 89 Tezsiz Yüksek Lisans öğrencisi ile,
2. Öğrencilerin anket sorularına belirttikleri görüşleri ile, sınırlıdır.

YÖNTEM

Bu çalışma, öğrencilerin öğretim teknolojilerinden yararlanma durumları ile Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersinde yapılan bazı etkinliklerin değerlendirilmeye çalışıldığı betimsel (survey tipi) bir araştırmadır. Araştırmanın evrenini Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı Tezsiz Yüksek Lisans programında 2002-2003 öğretim yılında öğrenim gören 282 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise random yolla seçilen 89

öğrenciden ibarettir. Veri toplama aracı olarak, 27 soruluk bir anket formu hazırlanmış ve örnekleme uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS’de frekans ve yüzde, Chi-square ve Varyans teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir. Bulgular, daha anlaşılır ve daha sistematik olmaları için tablolaştırılmış, altlarında gerekli açıklamalar ve yorumlar yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

1. Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Kişisel Bilgileri ile İlgili Bulgular

Tablo 1. Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Kişisel Bilgileri İle İlgili Bulgular.

Cinsiyete Göre Dağılım	Kız		Erkek		Toplam			
	f	%	f	%	F	%		
	30	33.7	59	66.3	89	100		
Tezsiz Yüksek Lisans Geline Programına Göre Dağılım	Coğrafya Bölümü		Coğrafya Eğitimi		Toplam			
	f	%	f	%	F	%		
	25	28.1	64	71.9	89	100		
Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersini Alma Durumuna Göre Dağılım	Aldım		Ahyorum		Alacağım		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
	16	18.0	31	34.8	42	57.2	89	100

Örnekleme katılan coğrafya Tezsiz Yüksek Lisans öğrencilerinin % 33.7’si kız ve % 66.3’ü de erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin, % 28.1’inin coğrafya bölümü ve % 71.9’u ise coğrafya eğitiminden örnekleme katılmıştır. Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi, tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin % 18’i Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersini almış, % 34.8’i almakta ve % 57.2’si de bir sonraki yarıyıl da alacaktır.

2. Öğrenci Görüşlerinin Genel Dağılımı İle İlgili Bulgular ve Yorumlar

Tablo 2. Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme Dersinde Yapılan Etkinlikler Hakkındaki Görüşlerinin Genel Görünümü.

	Evet		Kısmen		Hayır	
	f	%	f	%	f	%
Kullandığınız ders kitapları bilgi ve teknik bakımdan yeterli mi?	30	33.7	46	51.7	13	14.6
Coğrafya atlasları; içerik, teknik ve görsel yönden ihtiyaçlarımızı karşılıyor mu?	27	30.3	48	53.9	14	15.7

Coğrafya Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersindeki Bazı Teknolojilere ve Etkinliklere Bakışı

Çalışmalarınızda coğrafya ansiklopedilerinden faydalanır mısınız?	20	22.5	33	37.1	36	4.4
Çeşitli nedenlerle kitap almak yerine fotokopi yapar mısınız?	49	55.1	29	32.6	11	12.4
Popüler bilim dergilerindeki coğrafya yazılarını takip eder misiniz?	22	24.7	48	53.9	19	21.3
Kütüphanede coğrafya ile ilgili kaynakları bulabiliyor musunuz?	34	38.2	40	44.9	15	16.9
Dershanenizde bilgisayar ve onunla ilgili araçlar bulunuyor mu?	73	82.0	14	15.7	2	2.2
Dershanenizde düzenli bir internet bağlantısı var mı?	77	86.5	9	10.1	3	3.4
Ödevlerinizi hazırlarken internette yararlanıyor musunuz?	43	48.3	27	30.3	19	21.3
Tepegöz, slayt makinesi, epidiyoskop, episkop, nesne kamerası, projektör, tv ve video gibi cihazlar kullanıyor musunuz?	67	75.3	18	20.2	4	4.5
Tepegözle yapılan dersler bazen sıkıcı olabiliyor mu?	27	30.3	36	40.4	26	29.2
Bölümünüzde taş, mineral, bitki yada başka bir koleksiyon var mı?	85	95.5	3	3.4	1	1.1
Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersinde bir teknoloji uygulamak ve materyal geliştirmek sizin için önemli mi?	50	56.2	21	23.6	18	20.2
Bu derste yaptığımız etkinliklerinin öğretmenlik mesleği için etkili ve kalıcı katkısı olacağına inanıyor musunuz?	51	57.3	30	33.7	8	9.0
Diğer eğitim dersleri Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersini destekler nitelikte mi?	28	31.5	44	49.4	17	19.1
Bu derste yaptığımız yada yapacağınız çalışmalarını öğretmenliğe başladıktan sonra sürdürmeyi düşünüyor musunuz?	54	60.7	25	28.1	10	11.2
	Evet		Hayır			
	f	%	f	%		
Coğrafi kavram ve terimler için bir coğrafya sözlüğünüz var mı?	64	71.9	25	28.1		
Aktif bir e-mail adresiniz var mı?	69	77.5	20	22.3		
Bölümünüze ait bir teknoloji sınıfı var mı?	84	94.4	5	5.6		
İnternetteki doğa-çevre-toplum-coğrafya gibi tartışma gruplarına üye misiniz?	9	10.1	80	89.9		
Doğa-çevre koruma, eğitim vbg. sivil toplum örgütlerine üyeliğiniz var mı?	7	7.9	82	92.1		

Tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin % 33.7'si ders kitaplarını bilgi ve teknik bakımdan yeterli görürken, % 14.6'sı yetersiz görmektedir. "Coğrafya atlasları; içerik, teknik ve görsel yönden ihtiyaçlarınızı karşılıyor mu" sorusuna, öğrencilerin % 84.2'sinin olumlu görüş belirttikleri söylenebilir. Öğrencilerin % 87'den fazlası çeşitli sebeplerden dolayı kitap almak yerine fotokopi yapmayı tercih ettiğini dile getirmiştir. Buradan hareketle, öğrencilerin mesleğe atıldıklarında da kullanabilecekleri kitapları,

çeşitli nedenlerle almadıkları söylenebilir. Örnekleme katılanların % 82'sinin dershanelerinde bilgisayar ve onunla ilgili araçların bulunduğunu belirtmeleri ise sevindiricidir. Tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin % 78'den fazlası ödevlerini hazırlarken internetten faydalandıklarını, % 95'ten fazlası ise tepegöz, slayt makinesi, epidiyoskop, episkop, nesne kamerası, projektör, tv ve video gibi cihazları derslerde kullandıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin büyük bir kısmı, bu derste yapılan etkinliklerin öğretmenlik mesleği için etkili ve kalıcı katkısı olacağına inandığını belirtmiştir. Tabloda görüldüğü gibi, “bu derste yaptığınız yada yapacağınız çalışmaları öğretmenliğe başladıktan sonra sürdürmeyi düşünüyor musunuz” sorusuna öğrencilerin % 60.7'si “Evet”, % 28.1'i “Kısmen” ve % 11.2'si de “Hayır” cevabını vermişlerdir. Öğrencilerin önemli bir kısmının Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersinde yaptıkları çalışmaları meslek hayatlarında da sürdürmeyi düşündükleri söylenebilir. Öğrencilerin, “Diğer formasyon derslerinin söz konusu dersi destekler nitelikte mi” sorusuna sadece % 31.5 oranında evet şeklinde görüş belirtmeleri ise anlamlı bulunmuştur. Örnekleme katılan öğrencilerin % 70'den fazlası bir coğrafya terimler sözlüğüne, % 77'den fazlası aktif bir e-posta adresine ve % 94'den fazlası ise coğrafya teknoloji sınıfına sahip olduklarına dair görüş belirtmişlerdir. Bunlar coğrafya öğretimi ve eğitim sistemimiz açısından sevindirici bulgulardır. Buna karşılık, öğrencilerin internetteki doğa-çevre-toplum-coğrafya gibi tartışma gruplarına ve doğa-çevre koruma, eğitim gibi sivil toplum örgütlerine yeterince ilgi göstermedikleri ortaya çıkmıştır.

3. Öğrencilerin Cinsiyetleriyle Görüşleri Arasında Anlamlı Bir İlişki

Olup Olmadığına Dair Bulgular ve Yorumlar

Tablo 3. Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Cinsiyetleri İle Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme Dersinde Yapılan Etkinlikler Hakkındaki Görüşleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Olup Olmadığına Dair Bulgular.

İfadeler	Cinsiyet					Chi-square p<0.05
		Evvet	Kısmen	Hayır	Toplam	
Kullandığımız ders kitapları bilgi ve teknik bakımdan yeterli mi?	Kız	f	15	11	4	X ² =5.589 sd=2 p=0.079
		%	16.9	12.4	4.5	
	Erkek	f	15	35	9	
		%	16.9	42.1	11.2	

Coğrafya Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersindeki Bazı Teknolojilere ve Etkinliklere Bakışı

Coğrafya atlasları; içerik, teknik ve görsel yönden ihtiyaçlarınızı karşılıyor mu?	Kız	f	14	14	2	30	X ² =6.784 sd=2 p=0.010 Anlamlı
		%	15.7	15.7	2.2	33.7	
	Erkek	f	13	34	12	59	
		%	14.6	38.2	13.5	63.3	
Çalışmalarınızda coğrafya ansiklopedilerinden faydalanır mısınız?	Kız	f	7	13	10	30	X ² =1.059 sd=2 p=0.490 Anlamsız
		%	7.9	14.6	11.2	33.7	
	Erkek	f	13	20	26	59	
		%	14.6	22.5	29.2	66.3	
Çeşitli nedenlerle kitap almak yerine fotokopi yapar mısınız?	Kız	f	14	9	7	30	X ² =5.081 sd=2 p=0.065 Anlamsız
		%	15.7	10.1	7.9	33.7	
	Erkek	f	35	20	4	59	
		%	39.3	22.5	4.5	66.3	
Popüler bilim dergilerindeki coğrafya yazılarını takip eder misiniz?	Kız	f	5	19	6	30	X ² =1967 sd=2 p=0.508 Anlamsız
		%	5.6	21.3	6.7	33.7	
	Erkek	f	17	29	13	59	
		%	19.1	32.6	14.6	66.3	
Kütüphanede coğrafya ile ilgili kaynakları bulabiliyor musunuz?	Kız	f	9	16	5	30	X ² =1507 sd=2 p=0.451 Anlamsız
		%	10.1	18.0	5.6	33.7	
	Erkek	f	25	24	10	59	
		%	28.1	27.0	11.2	66.3	
Dershanenizde bilgisayar ve onunla ilgili araçlar bulunuyor mu?	Kız	f	23	6	1	30	X ² =0.920 sd=2 p=0.343 Anlamsız
		%	25.8	6.7	1.1	33.7	
	Erkek	f	50	8	1	59	
		%	56.2	9.0	1.1	66.3	
Dershanenizde düzenli bir internet bağlantısı var mı?	Kız	f	25	3	2	30	X ² =1512 sd=2 p=0.341 Anlamsız
		%	28.1	3.4	2.2	33.7	
	Erkek	f	52	6	1	59	
		%	58.4	6.7	1.1	66.3	
Ödevlerinizi hazırlarken internetten yararlanıyor musunuz?	Kız	f	20	9	1	30	X ² =4.242 sd=2 p=0.052 Anlamsız
		%	22.5	10.1	1.1	33.7	
	Erkek	f	49	10	-	59	
		%	55.1	11.2	-	66.3	
Tepegöz, slayt makinesi, epidyoskop, episkop, nesne kamerası, projektör, tv ve video gibi cihazlar kullanıyor musunuz?	Kız	f	23	5	2	30	X ² =0.770 sd=2 p=0.923 Anlamsız
		%	25.8	5.6	2.2	33.7	
	Erkek	f	44	13	2	59	
		%	49.4	14.6	2.2	66.3	
Tepegözle yapılan dersler bazen sıkıcı olabiliyor mu?	Kız	f	12	10	8	30	X ² =2.060 sd=2 p=0.290 Anlamsız
		%	13.5	11.2	9.0	33.7	
	Erkek	f	15	26	18	59	
		%	16.9	29.2	20.2	66.3	
Bölümünüzde taş, mineral, bitki yada başka bir koleksiyon var mı?	Kız	f	29	-	1	30	X ² =3498 sd=2 p=0.546 Anlamsız
		%	32.6	-	1.1	33.7	
	Erkek	f	56	3	-	59	
		%	62.9	3.4	-	66.3	
Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersinde bir Teknoloji uygulamak ve	Kız	f	21	7	2	30	X ² =5653 sd=2 p=0.022
		%	23.6	7.9	2.2	33.7	
	Erkek	f	29	14	16	59	
		%	29.3	14.6	16.6	66.3	

materyal geliştirmek sizin için önemli mi?		%	32.6	15.7	18.0	66.3	Anlamlı
Bu derste yaptığınız etkinliklerinin öğretmenlik mesleği için etkili ve kalıcı katkısı olacağına inanıyor musunuz?	Kız	f	23	6	1	30	X ² =7.094 sd=2 p=0.011 Anlamlı
		%	25.8	6.7	1.1	33.7	
	Erkek	f	28	24	7	59	
		%	31.5	27.0	7.9	66.3	
Diğer eğitim dersleri Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersini destekler nitelikte mi?	Kız	f	10	17	3	30	X ² =2491 sd= p=0.295 Anlamsız
		%	11.2	19.1	3.4	33.7	
	Erkek	f	18	27	14	59	
		%	20.2	30.3	15.7	66.3	
Bu derste yaptığınız yada yapacağınız çalışmalarını öğretmenliğe başladıktan sonra sürdürmeyi düşünüyor musunuz?	Kız	f	24	4	2	30	X ² =7.135 sd=2 p=0.020 Anlamlı
		%	27.0	4.5	2.2	33.7	
	Erkek	f	30	21	8	59	
		%	33.7	23.6	9.0	66.3	
Coğrafi kavram ve terimler için bir coğrafya sözlüğünüz var mı?	Kız		Evet	Hayır	Toplam	X ² =0.583 sd=2 p=0.612 Anlamsız	
		f	22	8	30		
	%	24.7	9.0	33.7			
	Erkek	f	41	17	59		
		%	46.1	19.1	66.3		
	Aktif bir e-mail adresiniz var mı?	Kız	f	20	9		30
%			22.5	10.1	33.7		
Erkek		f	49	10	59		
		%	55.1	11.2	66.3		
Bölümünüze ait bir teknoloji sınıfı var mı?	Kız	f	28	1	30	X ² =2.108 sd=2 p=0.456 Anlamsız	
		%	31.5	1.1	33.7		
	Erkek	f	56	3	59		
		%	62.9	3.4	66.3		
İnternetteki doğa-çevre-toplum-coğrafya gibi tartışma gruplarına üye misiniz?	Kız	f	1	29	30	X ² =2.288 sd=2 p=0.263 Anlamsız	
		%	1.1	32.6	33.7		
	Erkek	f	8	51	59		
		%	9.0	57.3	66.3		
Doğa-çevre koruma, eğitim vb sivil toplum örgütlerine üyeliğiniz var mı?	Kız	f	3	27	30	X ² =0.285 sd=2 p=0.596 Anlamsız	
		%	3.4	30.3	33.7		
	Erkek	f	4	55	59		
		%	4.5	61.8	66.3		

Tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin “kullandığınız ders kitapları bilgi ve teknik bakımdan yeterli mi” sorusuna belirttikleri görüşleri ile cinsiyet arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu durumda kız ve erkek öğrencilerin benzer görüşleri paylaştıkları görülür. Kız öğrencilerin % 4.5 ve erkek öğrencilerin ise % 10.2 oranında olumsuz görüş belirtmelerinin bunda etkili olduğu söylenebilir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre, coğrafya atlasları; içerik, teknik ve görsel yönden ihtiyaçlarını karşılayıp karşılamadığına ilişkin görüşleri ile cinsiyetleri arasında 0.05

önem düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kız öğrencilerin % 2.2'sine karşılık, erkek öğrencilerin % 13.5'i olumsuz görüş belirtmiştir. Örnekleme katılan öğrencilerin “Çeşitli nedenlerle kitap almak yerine fotokopi yapar mısınız” ve “popüler bilim dergilerindeki coğrafya yazılarını takip eder misiniz” sorularında belirttikleri görüşleri ile cinsiyetleri arasında ise, 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu durumda kız ve erkek öğrencilerin farklı görüşlere sahip oldukları söylenemez. Tablo 3'te kız ve erkek öğrencilerin kütüphanede ilgili kaynakları kolayca buldukları; dershanelerinde bilgisayar ve onunla ilgili araçların bulunduğunu belirttikleri görülmektedir. Dolayısıyla öğrencilerin görüşlerinin cinsiyetlerine göre fazla değişmediği sonucu çıkarılabilir. Örnekleme katılan kız öğrencilerin % 28.1'i ve erkek öğrencilerin % 58.4'ü dershanelerinde internet bağlantısı olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan analizde öğrencilerin cinsiyetlerine göre, görüşleri arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Kız öğrencilerin % 22.5'ine karşılık erkek öğrencilerin % 55.1'i ödevlerini hazırlarken internette faydalandıklarını belirtmiştir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre, ödevlerini hazırlamada internette faydalanma durumları arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p=0.052$). Ancak, erkek öğrencilerin ödev hazırlarken kız öğrencilere oranla internette daha çok yararlandıkları söylenebilir. “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersinde bir teknoloji uygulamak ve materyal geliştirmek sizin için önemli mi” sorusuna kız öğrencilerin % 23, erkek öğrencilerin ise % 32'den fazlası evet şeklinde görüş belirtmişlerdir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre görüşleri arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Örnekleme katılan kız öğrenciler Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersinde yapılan etkinliklerin öğretmenlik mesleği için etkili ve kalıcı katkısı olacağına % 32.5, erkek öğrenciler ise % 58.5 oranında olumlu görüş belirtmişlerdir. Cinsiyete göre öğrencilerin görüşlerinin farklılaştığı söylenebilir. Nitekim, öğrencilerin cinsiyetlerine göre, görüşleri arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Öğrencilerin, “Diğer eğitim derslerinin Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersini destekler nitelikte olup olmadığına ilişkin görüşleri ile cinsiyetleri arasında

ise, 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Kız ve erkek öğrencilerin benzer görüşleri paylaştıkları söylenebilir. Örnekleme katılan öğrencilerin coğrafya terimler sözlüğü, aktif bir e-mail adresi ve ders yaptıkları bir coğrafya teknoloji sınıfına sahip olma durumları ile cinsiyetleri arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bunlar coğrafya öğretimi ve eğitim sistemimiz açısından sevindiricidir. Buna karşılık, kız öğrencilerin sadece % 1.1'i ve erkek öğrencilerin % 9'u İnternetteki doğa-çevre-toplum-coğrafya gibi tartışma gruplarına üye olduklarını belirtmişlerdir. Kız ve erkek öğrencilerin doğa-çevre koruma, eğitim gibi sivil toplum örgütlerine yeterince ilgi göstermedikleri söylenebilir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre görüşlerinin çok farklılaşmadığı görülmektedir. Yapılan analizde de öğrencilerin cinsiyetlerine göre görüşleri arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

4. Öğrencileri Geldikleri Programa Göre Görüşleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Olup Olmadığına Dair Bulgular ve Yorumlar

Tablo 4. Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Geldikleri Program İle Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme Dersinde Yapılan Etkinlikler Hakkındaki Görüşleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Olup Olmadığına Dair Bulgular.

İfadeler	Gelinen Kaynak		Evet	Kısmen	Hayır	Toplam	Chi-square p<0.05
Kullandığımız ders kitapları bilgi ve teknik bakımdan yeterli mi?	C.Böl.	f	3	12	10	25	X ² = 20.299 sd=2 p=0.00 Anlamlı
		%	3.4	13.5	11.2	28.1	
	C.Eğt.	f	27	34	3	64	
		%	30.3	38.2	3.4	71.9	
Coğrafya atlasları; içerik, teknik ve görsel yönden ihtiyaçlarınızı karşılıyor mu?	C.Böl.	f	5	16	4	25	X ² = 1.879 sd=2 p=0.348 Anlamsız
		%	5.6	18.0	4.5	28.1	
	C.Eğt.	f	22	32	10	64	
		%	24.7	36.0	11.2	71.9	
Çalışmalarınızda coğrafya ansiklopedilerinden faydalanır mısınız?	C.Böl.	f	5	10	10	25	X ² = 0.176 sd=2 p=0.878 Anlamsız
		%	5.6	11.2	11.2	28.1	
	C.Eğt.	f	15	23	26	64	
		%	16.9	25.8	29.2	71.9	
Çeşitli nedenlerle kitap almak yerine fotokopi	C.Böl.	f	17	5	3	25	X ² = 2751 sd=2
		%	191	5.6	3.4	28.1	

Coğrafya Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersindeki Bazı Teknolojilere ve Etkinliklere Bakışı

yapar mısınız?	C.Eğt.	f	32	24	8	64	p=0.266 Anlamsız
		%	36.0	27.0	9.0	71.9	
Popüler bilim dergilerindeki coğrafya yazılarını takip eder misiniz?	C.Böl.	f	8	8	9	25	X ² = 7.342 sd=2 p=0.524 Anlamsız
		%	9.0	9.0	10.1	28.1	
	C.Eğt.	f	14	40	10	64	
		%	15.7	44.9	11.2	71.9	
Kütüphanede coğrafya ile ilgili kaynakları bulabiliyor musunuz?	C.Böl.	f	6	16	3	25	X ² = 5.131 sd=2 p=0.441 Anlamsız
		%	6.7	18.0	3.4	28.1	
	C.Eğt.	f	28	24	12	64	
		%	31.5	27.0	13.5	71.9	
Dershanenizde bilgisayar ve onunla ilgili araçlar bulunuyor mu?	C.Böl.	f	20	4	1	25	X ² =0.491 sd=2 p=0.626 Anlamsız
		%	22.5	4.5	1.1	28.1	
	C.Eğt.	f	53	10	1	64	
		%	59.6	11.2	1.1	71.9	
Dershanenizde düzenli bir internet bağlantısı var mı?	C.Böl.	f	19	6	-	25	X ² = 8.247 sd=2 p=0.358 Anlamsız
		%	21.3	6.7	-	28.1	
	C.Eğt.	f	58	3	3	64	
		%	65.2	3.4	3.4	71.9	
Ödevlerinizi hazırlarken internetten yararlanıyor musunuz?	C.Böl.	f	4	7	14	25	X ² = 27.131 sd=2 p=0.000 Anlamlı
		%	4.5	7.9	15.7	28.1	
	C.Eğt.	f	39	20	5	64	
		%	43.8	22.5	5.6	71.9	
Tepegöz, slayt makinesi, epidiyoskop, nesne kamerası, projektör, tv ve video gibi cihazlar kullanıyor musunuz?	C.Böl.	f	17	6	2	25	X ² = 1.446 sd=2 p=0.246 Anlamsız
		%	19.1	6.7	2.2	28.1	
	C.Eğt.	f	50	12	2	64	
		%	56.2	13.5	2.2	71.9	
Tepegözle yapılan dersler bazen sıkıcı olabiliyor mu?	C.Böl.	f	11	12	2	25	X ² = 7.985 sd=2 p=0.008 Anlamlı
		%	12.4	13.5	2.2	28.1	
	C.Eğt.	f	16	24	24	64	
		%	18.0	27.0	27.0	71.9	
Bölümünüzde taş, mineral, bitki yada başka bir koleksiyon var mı?	C.Böl.	f	22	2	1	25	X ² = 4.975 sd=2 p=0.031 Anlamlı
		%	24.7	2.2	1.1	28.1	
	C.Eğt.	f	63	1	-	64	
		%	70.8	1.1	-	71.9	
Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersinde bir teknoloji uygulamak ve materyal geliştirmek sizin için önemli mi?	C.Böl.	f	8	7	10	25	X ² = 10.628 sd=2 p=0.001 Anlamlı
		%	9.0	7.9	11.2	28.1	
	C.Eğt.	f	42	14	8	64	
		%	47.2	15.7	9.0	71.9	
Bu derste yaptığımız etkinliklerinin	C.Böl.	f	9	11	5	25	X ² = 8ç535 sd=2
		%	10.1	12.4	5.6	28.1	

öğretmenlik mesleği için etkili ve kalıcı katkısı olacağına inanıyor musunuz?	C.Eğt.	f	42	19	3	64	p=0.004 Anlamlı
		%	47.2	21.3	3.4	71.9	
Diğer eğitim dersleri Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersini destekler nitelikte mi?	C.Böl.	f	4	12	9	25	X ² = 2.854 sd=2 p=0.007 Anlamlı
		%	4.5	13.5	10.1	28.1	
	C.Eğt.	f	24	32	8	64	
		%	27.0	36.0	9.0	71.9	
Bu derste yaptığınız yada yapacağınız çalışmalarını öğretmenliğe başladıktan sonra sürdürmeyi düşünüyor musunuz?	C.Böl.	f	11	9	5	25	X ² = 4.744 sd=2 p=0.030 Anlamlı
		%	12.4	10.1	5.6	28.1	
	C.Eğt.	f	43	16	5	64	
		%	48.3	18.0	5.6	71.9	
Coğrafi kavram ve terimler için bir coğrafya sözlüğünüz var mı?	C.Böl.	Evet			Hayır	Toplam	X ² =0.398 sd=1 p=0.777 Anlamsız
		f	18	7	25		
	%	20.2	7.9	28.1			
	C.Eğt.	f	47	18	64		
		%	52.8	20.2	71.9		
	Aktif bir e-posta adresiniz var mı?	C.Böl.	f	14	11	25	
%			15.7	12.3	28.1		
C.Eğt.		f	55	9	64		
		%	61.8	10.1	71.9		
Bölümünüze ait bir teknoloji sınıfı var mı?	C.Böl.	f	23	2	25	X ² =2.600 sd=1 p=0.291 Anlamsız	
		%	25.8	2.2	28.1		
	C.Eğt.	f	61	3	64		
		%	68.5	3.4	71.9		
İnternetteki doğa-çevre-toplum-coğrafya gibi tartışma gruplarına üye misiniz?	C.Böl.	f	1	24	25	X ² =1.429 sd=1 p=0.436 Anlamsız	
		%	1.1	27.0	28.1		
	C.Eğt.	f	6	58	64		
		%	6.7	65.2	71.9		
Doğa-çevre koruma, eğitim vb sivil toplum örgütlerine üyeliğiniz var mı?	C.Böl.	f	1	24	25	X ² =0.717 sd=1 p=0.668 Anlamsız	
		%	1.1	27.0	28.1		
	C.Eğt.	f	8	56	64		
		%	9.0	62.9	71.9		

Örnekleme katılan Tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin “Kullandığınız ders kitapları bilgi ve teknik bakımdan yeterli mi” sorusuna belirttikleri görüşleri ile geldikleri program arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu durumda coğrafya bölümü ve coğrafya eğitiminden gelen öğrencilerin benzer görüşleri paylaştıkları söylenemez. Nitekim, coğrafya bölümünden gelen öğrenciler % 3.4, coğrafya eğitiminden gelen öğrenciler ise % 30.3 oranında evet şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilerin geldikleri programa göre, coğrafya atlaslarının; içerik, teknik ve görsel yönden ihtiyaçlarını karşılayıp karşılamadığına ilişkin görüşleri arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Örnekleme katılan öğrencilerin geldikleri program ile “çeşitli nedenlerle kitap almak yerine fotokopi yapar mısınız” ve “Popüler bilim dergilerindeki coğrafya yazılarını takip eder misiniz” sorularına belirttikleri görüşleri arasında, 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu durumda coğrafya bölümü ve coğrafya eğitiminden örnekleme katılan öğrencilerin benzer görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Öğrencilerin kütüphanede coğrafya ile ilgili kaynakları kolayca bulup bulamadıkları; dersanelerinde bilgisayar ve onunla ilgili araçların bulunup bulunmadığı konusundaki görüşleri ile öğrencilerin geldikleri program arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Her iki kaynaktan gelen öğrencilerin de, kütüphanede coğrafya ile ilgili kaynakları kısmen buldukları ve dersanelerinde bilgisayar ve ilgili araçların bulunduğu yönünde görüş belirttikleri görülmektedir. Coğrafya bölümünden gelen öğrencilerin % 4.5’ine karşılık, coğrafya eğitiminden gelen öğrencilerin % 43.8’i ödevlerini hazırlarken internetten faydalandıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin geldikleri kaynağa göre, ödevlerini hazırlamada internetten faydalanma durumları arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersinde bir teknoloji uygulamak ve materyal geliştirmek sizin için önemli mi” sorusuna coğrafya bölümünden gelen öğrencilerin % 9’u, coğrafya eğitiminden gelen öğrencilerin ise % 47’den fazlası evet şeklinde görüş belirtmişlerdir. Öğrencilerin geldikleri programa göre görüşleri arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Örnekleme coğrafya bölümlerinden katılan öğrencilerin Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersinde yapılan etkinliklerin öğretmenlik mesleği için etkili ve kalıcı katkısı olacağına % 10.1’i ve coğrafya eğitiminden gelen öğrencilerin % 47.2’si olumlu bakmaktadır. Öğrencilerin geldikleri kaynağa göre, görüşlerinin farklılaştığı söylenebilir. Nitekim, gelinen kaynağa göre, görüşler arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Öğrencilerin, “diğer eğitim derslerinin

Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersini destekler nitelikte olup olmadığına ilişkin görüşleri ile geldikleri program arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Coğrafya eğitiminden gelen öğrencilerin % 27'den fazlasına karşılık, coğrafya bölümünden gelen öğrencilerin % 4.5'i olumlu görüş belirtmiştir. Coğrafya eğitiminden gelen öğrencilerin daha yüksek oranda olumlu görüş belirttikleri görülmektedir. Öğrencilerin coğrafya terimler sözlüğü, coğrafya teknoloji sınıfına sahip olma durumlarının da geldikleri programa göre farklılaşmadığı söylenebilir. Buna karşılık coğrafya eğitiminden gelen öğrencilerin % 61.8'i, coğrafya bölümünden gelen öğrencilerin ise sadece % 15.7'si aktif bir e-posta adresine sahip olduklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin gelinen kaynağa göre e-posta adresi sahibi olma durumları arasında ise, 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna karşılık, öğrencilerin, internetteki doğa-çevre-toplum-coğrafya gibi tartışma gruplarına ve doğa-çevre koruma, eğitim gibi sivil toplum örgütlerine üyelik durumları ile gelinen kaynak arasında da 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

5. Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Dersi alma Durumuna Göre Görüşleri Arasında Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 5. Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme Dersinde Yapılan Etkinlikler Hakkındaki Görüşleri İle Dersi Alma Durumları Arasında Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına Dair Bulgular.

Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersini,		n	X	SK	
	almış olanlar	16	2.3828	0.2939	
	almakta olanlar	31	2.2500	0.2832	
	alacaklar	42	2.4479	0.2111	
Toplam	89	2.3673	0.2661		
Varyans Analizi	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	0.703	2	0.352	5.469	P=0.06 Anlamlı
Gruplar İçi	5.530	86	6.430		
Toplam Kareler	6.233	88			

Öğrencilerin dersi alma durumlarına göre belirttikleri görüşleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı ile ilgili bulgular yukarıdaki tabloda incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, grupların görüşleri ortalaması 2.3673'dür. Örneklemeye katılan grupların görüşleri arasında en yüksek ortalama (2.4479) Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersini alacak olan (henüz almayanlar); en düşük ortalama (2.2500) ise dersi almakta olan gruba aittir. Tabloda görüldüğü gibi, grupların belirttikleri görüşleri arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir fark vardır. Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını ortaya koymak amacıyla yapılan Tukey testi sonuçlarına göre farklılık, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersini almakta olan ve alacak olan gruplar arasında, dersi alacak olanlar lehinedir. Bunlara ek olarak, sorulara özellikle dersi alacak olanların daha olumlu görüş belirttikleri söylenebilir. Bu durum, dersi alacak öğrencilerin olumlu beklentiler etkisinde görüş belirtmelerinden kaynaklanmış olabilir.

TARTIŞMA

Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi'nde sürmekte olan Tezsiz Yüksek Lisans programındaki öğrencilerin görüşlerine başvurulmuş bu çalışmada ortaya çıkan sonuç, hizmet öncesi eğitimde öğretmen adaylarının görüşlerinin alındığı uygulamaların değişen koşullara ve ihtiyaçlara daha iyi tepki verebilmesidir. Değişik çevrelerden gelen adayların teknoloji ve materyal konularındaki deneyimlerinin bilinmesinin, izlenecek öğretim programının başarısına katkı yapacağı düşünülmektedir. Diğer taraftan coğrafyanın kendi yapısından kaynaklanan zengin içerik ve materyal seçenekleri günümüz teknoloji uygulamalarına olanak verir. Özellikle uzay, evren ve ülkeler coğrafyası gibi malzeme temininde güçlük çekilen alanlarda etkili çözümler sunan bilgisayar ve interneti, teknoloji ve materyal uygulamalarında öne çıkarmak yararlı sonuçlar doğuracaktır. Öğretmen adaylarının dikkati çeken bir özelliği de farklı sektörlerin enstrümanlarını inceleyip kendi amaçlarına uygun şekilde dönüştürmeye ve yaratıcılığa önem verdiklerini belirtmiş olmalarıdır. Anlamlı olduğu düşünülen bir başka konu da, üç farklı grubun tek tek sınıf düzeyinde ortak

eğilimler göstermesidir. Anlamlı sonuçlar veren bu gruplar arasındaki farklı görüşler, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersinde diğer programlarla ilişkilerin asgari düzeyde de olsa sağlanması kadar önemli bir konu, buradaki gruplar arasında zayıf olduğu görülen bağlantının geliştirilmesidir. Hizmet öncesi ve sonrası uygulamaların birbirine yaklaşması için, örnek uygulamalardan oluşan sergiler ve yarışmalar düzenlenerek ilgililer özendirilmelidir. Bunlara ek olarak;

Tezsiz Yüksek Lisans öğrencilerinin önemli bir kısmının kitap almak yerine çeşitli sebeplerle fotokopyi tercih ettikleri, ödevlerin hazırlanmasında internetten faydalandıkları ve tepegöz, slayt makinesi, episkop vbg. araç-gereçlerin kullanıldıkları görülmektedir. Öğrencilerin önemli bir kısmının Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersinde yaptıkları etkinlikleri meslek hayatlarında da sürdürmeyi düşündükleri, doğa-çevre-toplum-coğrafya tartışma gurupları ve sivil toplum örgütlerine yeterince ilgi göstermedikleri, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre ve de coğrafya eğitiminden gelenlerin coğrafya bölümünden gelenlere göre internetten daha fazla faydalandıkları ortaya çıkmıştır. “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersinde bir teknoloji uygulamak ve materyal geliştirmenin önemli olduğu”, “yapılan etkinliklerin öğretmenlik mesleği için etkili ve kalıcı olacağı” konularında ise farklı kaynaktan gelen öğrencilerin görüşlerinin coğrafya eğitiminden gelenler lehine farklılaştığı söylenebilir.

KAYNAKÇA

- ALIM, M., 2003, Dokuzuncu Sınıf Coğrafya Öğretim Programının Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Erzurum.
- ALKAN, C., 1997, Eğitim Teknolojisi. Anı Yayıncılık, Ankara.
- DOĞANAY, H., 2002, Coğrafya Öğretim Yöntemleri “Orta Öğretim Coğrafya Eğitiminin Esasları” . Aktif Yayınevi, Erzurum.
- HALİS, İ., 2001, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. Mikro Basım, Yayım, Dağıtım, Konya.

- KARASAR, N., 2002, Bilimsel Araştırma Yöntemi. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- MERAL, M., 1997, İnternet ve Eğitim Üniversite Öğretim Elamanları ve Öğrencilerin İnternete Bakış Açıları ve Kullanım Amaçları. Dördüncü Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri 2, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No: 51, s. 18-23, Eskişehir.
- MOORE, KENNETH, D., 2000, Öğretim Becerileri (Çev. Nizamettin Kaya), Nobel Yayınları, Ankara.
- ODABAŞI, F., 1997, Öğretim Üyelerinin Eğitim Teknolojisinden Yararlanmaları: Değişme Direnç mi, Meydan Okuma mı? Dördüncü Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri 2, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No: 51, s. 18-23, Eskişehir.
- ÖNCÜL, R., 2000, Eğitim Bilimleri Sözlüğü. Milli Eğitim Basımevi, Sözlük Dizisi, İstanbul.
- SÖNMEZ, V., 2001, Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı. Anı Yayıncılık, Ankara.
- ŞAHİN, T. Y.,-YILDIRIM, S., 1999, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. Anı Yayıncılık, Ankara.
- TAVŞANCIL, E., 2002, Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.